

Forkynn diakoni

Diakoni og forkynnelse i Møre

Kun to av 10 prester benyttet anledningen til å nevne ordet diakoni i sine prekenmanus til 14. s.e. pinse med tekst fra Luk. 10 om den barmhjertige samaritan. – Det diakonale aspekt kom i det hele meget lite fram. Dermed er det også sagt at det ikke ble noen innholdsbestemmelse av diakonien. Menigheten satt tilbake med få tanker om diakoni både i sak og ord, skriver Sverre R. Jansen i denne artikkelen. Han oppsummerer en undersøkelse foretatt i Møre bispedømme.

Av Sverre R. Jansen

Diakoniutvalget i Møre bispedømme har i høst hatt en komité i arbeid for å se nærmere på forkynnelsen av diakoni blant prester og emisærer. Det har vært sentralt for komitéen å finne ut hvilke tanker forkynnere har om diakoni og om det faktisk forkynnes til diakonal innsats fra prekestolene.

For å kartlegge dette gikk en ut med en del spørsmål til et begrenset utvalg av prester fra hvert prosti i bispedømmet.

Prestene ble på forhånd spurt om de ville delta og 21 svarte bekrefte på vår forespørsel og vi fikk inn 18 svar.

Vi ønsket også å få inn et prekenmanus fra de samme prestene for 14. s.e. pinse, Luk. 10,25-37, om Den Barmhjertige Samaritan, for å se hvorvidt en «diakonal tekst» slo gjennom i forkynnelsen. Ti prester leverte inn sine prekenmanus.

Denne spørreundersøkelsen var imidlertid bare en del av komitéens arbeid. Mandatet for komitéen var å legge fram en høringsplan for bispedømmets diakoniutvalg slik at dette kunne ta stilling til hva som måtte gjøres for å fremme forkynnelsen av diakoni blant prester og andre forkynnere.

I to av ti prekenmanus ble ordet diakoni brukt, men ikke som kjernebegrep. Og teksten var Luk. 10,25-37.

Diakoni-definisjon

Vi vil i det følgende trekke fram noen resultater som fremkommer av de innleverte svar og gi videre noen tanker fra komitéens tilrådning. Hvilke definisjoner av diakoni er det som prestene benytter og som har fått gjennomslag i menigheten? Det ble gitt fem definisjoner å velge i og et stort flertall mente at både de selv og menigheten definerte dia-

koni som «Kirkens omsorgstjeneste». Altså en ganske vid diakonidefinisjon både fra prest og menighet.

De rent politiske diakonidefinisjoner som: «Diakoni er arbeid for en rettferdig verden» fikk ingen oppslutning. Heller ikke en diakonidefinisjon som var svært individualistisk og menighetsintern.

Det må også nevnes at mange

forkynnere mente at det var forskjell på deres egen diakonidefinisjon og menighetens. Menighetens definisjon trakk inn «nødsbegrepet» i langt sterkere grad enn forkynnerne: «Diakoni er kirkens/menighetens omsorg for mennesker i nød».

Et stort flertall av prestene synes godt om den svenske diakonibestemmelsen slik den lyder: Diakoni er omsorg, grunnet i Kristi kjærlighet med det formål å hjelpe mennesker i deres ulike livssituasjoner og å frigjøre dem til tro og tjeneste.»

Ordet «diakoni»

Vi spurte også om prestene brukte ordet «diakoni» i forkynnelsen og over halvparten svarte bekreftende. Vi skal senere se at det resultatet står i motsetning til de vi faktisk fant i de prekenmanus som vi undersøkte. De fem prestene som svarte at de ikke brukte ordet diakoni har det felles trekk at det er yngre prester. Og det er overraskende. Noen svarer at årsaken til manglende bruk av diakonibegrepet er usikkerheten om hvordan ordet blir oppfattet.

Kanskje kan grunnen også være at en er redd for å bli betraktet som politisk predikant og unngår derfor ord som kan lede i den retning. Istedenfor diakoni ville en bruke en rekke andre ord som uttrykker deler av diakonibegrepet som f.eks. nestekjærlighet, kjærlighet, tjeneste, omsorg, barmhjertighetsgjerninger etc.

Komitéen er av den oppfatning at det står igjen et godt stykke arbeid før en får prestene til å bruke ordet diakoni. Bibelsk som det er, men likevel. Og dersom dette ordet holdes borte fra forkynnelsen blir det også lite anledning til å innholdsbestemme det og gi menigheten engasjement i selve saken.

Omsorgsvekkelse?

«Er en kirke uten diakoni en død kirke?, ble det spurt. Og det ble gitt et klart svar. Det er slik. Alle var enige om at diakoni er et kjennetegn på en levende menighet, men det ble fra flere understreket at det ikke

var noen forutsetning at det var noen organisert diakoni. Vi spurte også om ønskeligheten av en «omsorgsvekkelse» i våre menigheter og hva forkynnerne mente var en forutsetning for en slik vekkelse. Da ble det poengtert viktigheten av en klar forkynnelse, en forkynnelse av det urkristne «koinonia». Eller svar som dette: «Omsorgen må begynne i egen familie, begrepet diakoni må inn i menighetens bevissthet, ressurser til å sette tingene ut i livet etc.»

Dårlig studietilbud

Et stort antall av prestene hadde aldri vært med på noe studieopplegg om diakoni. Komiteen mente også etter nærmere gjennomgang at det fantes få slike egnet til bruk for forkynnere. Bare 7 av prestene hadde lest diakonilitteratur av noe nyere dato. Det er oppsiktsvekkende at så få har fulgt med i den pågående diakonidebatt. Komiteen laget derfor en oversikt til prestene og forkynnerne over de siste tiårs diakonilitteratur for videre studium. Skulle en fokusere diakoni og forkynnelse i noen studiesammenheng var det bred enighet om at Presteforeningens studieopplegg eller tilbud på lokalplanet var velegnet, eller såkalte prekenverksteder.

Bønn for syke i gudstjenesten

Blant mange andre spørsmål var vi også interessert i å finne ut om det ble praktisert bønn for syke i gudstjenesten. Som kjent gir vår Kirkebønn oss anledning til å «legge inn» dette nå. Resultatet som vi kom fram til for Møres vedkommende var at dette nok hadde skjedd i en del menigheter, men i svært begrenset målestokk. Oftest bare en gang. I en av menighetene praktiserte man en mer regelmessig forbønnsgudstjeneste for syke.

Noen oppfordret også menigheten til å bruke denne muligheten, men vårt bestemte inntrykk er at en her rører ved et ubrukt felt som det for mange presters vedkommende er knyttet mye usikkerhet til. Noen

systematisk oppfølging var det ikke tale om noen steder.

10 prekenmanus til vurdering

Vi fikk også inn 10 prekenmanus over teksten i Luk. 10, om Den Barmhjertige Samaritan. En god respons med andre ord og mange gode preken. Vi trodde prestene var mer tilbøyelig til å holde på sine manus, men ti stykker la seg altså åpen for en vurdering. Vi ble nok skuffet når vi skulle finne det rent diakonale aspekt som denne teksten kunne gi rom for. Mange av prestene sa i undersøkelsen at de brukte ordet diakoni i sine preken, vi fant at bare to av ti preken hadde med ordet. Den ene preken var i tillegg bare punktet opp og var kanskje ført i pennen under hensyntagen til oppdragsgiverens hensikter.

I de to preken hvor ordet brukes er det ikke noe kjernebegrep. Samtidig var det også få andre ord som ble brukt for å beskrive selve saken. Ord som kjærlighet og nestekjærlighet gikk igjen, men det gjør det i mange preken med de forskjellige utgangspunkt. Sjelden ble ord som omsorg og tjeneste benyttet. Det diakonale aspektet kom i det hele meget lite fram. Dermed er det også sagt at det ikke ble noen innholdsbestemmelse av diakonien. Menigheten satt tilbake med få tanker om diakoni både i sak og i ord.

Solidaritet tales det ofte om i politiske sammenhenger, men også i kirkelige, for å beskrive det felles ansvar vi har for hverandre. Vi mente en del av prestene tilhører en generasjon som var kjent med ordet og som kanskje ville bruke det for å beskrive en diakonal holdning. Men ordet er ikke brukt.

Kirken blir ofte beskyldt for å være mest opptatt av den barmhjertige holdningen til sine medmennesker. «Vi plukker deg opp når du er ødelagt,» mens rettferdighetssiden blir tont ned. «Du har krav på din rett.» Få preken har tatt opp denne problematikken. En predikant betoner sterkt barmhjertigheten som

Forts. s. 10

Kurs i sykepleiefaglig veiledning

Diakonhjemmets Sykepleierhøgskole, Oslo, arrangerer kurs i veiledning våren 1986.

Trinn I, 24.-26. februar og Trinn II, 10.-12. mars 1986.

TRINN I

Gjennom teori og øvelse vil det bli presentert hva veiledning i grupper er. Hvordan veiledning i grupper kan påbegynnes og gjennomføres vil bli tatt opp.

Opplegget består av forelesninger, video-ramvisning, gruppearbeid. Erfaring med sykepleiefaglig veiledning vil bli presentert.

Målgruppe: Tidligere studenter ved DIASYK og sykepleiere som har interesse for veiledning i grupper.

Deltakere: 25.

Tidsramme: Kurset starter 24. februar kl. 09.00 og avsluttes 26. februar kl. 15.30.

Påmelding: Innen 1. februar til Diakonhjemmets Sykepleierhøgskole, Etterutdanningskomitéen, Postboks 23, Vinderen 0319, Oslo 3.

TRINN II

Opplegget vil bestå av forelesninger, video-ramvisning og arbeid i grupper. Kursets hovedfokus vil ligge på veiledningstrening i grupper, hvor både veilederfungering og gruppedynamikk vil være tema.

Målgruppe: Sykepleiere som har gjennomført kurs i veiledning, Trinn I, eller som har kjennskap til eller erfaring fra veiledningsgrupper.

Deltakere: 25.

Tidsramme: Kurset starter 10. mars kl. 09.00 og avsluttes 12. mars kl. 15.30.

Påmelding: Innen 15. februar til Diakonhjemmets Sykepleierhøgskole, Etterutdanningskomiteen, Postboks 23, Vinderen, 0319 Oslo 3.

Kursavgift for hvert kurs: Kr. 500,-.

Kurssted: Begge kursene blir gjennomført ved Det norske Diakonhjem, Vinderen, Oslo.

Forts. fra s. 5

etisk norm og nevner ikke rettferdigheten eller konflikten mellom rettferdighet og barmhjertighet. Teksten gir egentlig to tema for denne søndagen. Både spørsmålet om å få evig liv og spørsmålet om hvem som er min neste hører inn under rammen.

De fleste tar opp spørsmålet om hvem som er min neste. Men flere enn vi kanskje trodde lar denne teksten bli en preken om det evige liv. Når vi så spør hvordan de konkretiserer nesten blir manusforfatterne diffuse, eller kanskje svært mangfoldige. Det er lite konkretisering, den er ofte i stikkordsform og gir få etiske råd om handling.

De stikkord som vi finner er følgende: Min neste er den som misbraker alkohol, som er arbeidsløs, som lever i u-land, som er flyktning, som lider, som tar sitt liv, som ligger under for våpenkappløpet, gamle mennesker og de som blir uønsket gravid. Det er ikke gjort noe forsøk på å utdype min nestes situasjon slik at den kunne engasjere, men det er en del aktuelle oppramsinger av «nester».

De rørte, men rådvile samvittigheter

Det er også omtrent ingen som taler konkret om hvordan vi skal for-

Forts. s. 12

Hør sang og musikk av Göte Strandsjö!

«Ola Vallands sang spenner fra det inderlige til det høytidlige, proklamerende, og er tekstorientert. Han synger med en varm, fyldig stemme, uanstrengt over hele registret.»

Arne J. Solhaug i *Vårt Land*.

Kassetten kan kjøpes:

DIAKONFORBUNDET

Også direkte fra Ola Valland, Ulfsv. 3, 1370 Asker.

Pris kr. 70,- + porto.

Overskuddet går til «Marys Venners» arbeid i SRI LANKA.

Ola Valland

Göte Strandsjö

Daniel Strøm

Ivan Hauge